

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky
Etická komisia

Stanovisko k výstave „BODY-THE-EXHIBITION“

Prijaté 30. októbra 2017

V súčasnosti sa na území mesta Bratislavy v priestoroch výstavného komplexu Incheba Expo uskutočňuje výstava s názvom „BODY-THE-EXHIBITION“. Táto výstava vyvolala širokú verejnú diskusiu, ale aj podnety občanov. Na základe žiadosti ministra zdravotníctva SR preto Etická komisia Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „Komisia“) zaujala stanovisko k etickým otázkam výstavy.

Komisia si je vedomá, že vyspelá demokratická spoločnosť potrebuje pluralitný pohľad na problémy týkajúce sa interpretácie a hodnotenia výsledkov modernej biológie a medicíny. Komisia si tiež uvedomuje rôzne pohľady štátnych orgánov a expertov v oblasti bioetiky v jednotlivých štátoch EÚ na otázky spojené s predmetnou výstavou.

Komisia pri svojom hodnotení vychádza z potreby širokých garancií slobody prejavu, práva na informácie a ďalších súvisiacich základných práv. Na druhej strane však uznáva aj potrebu hľadania primeraných hraníc pre obmedzovanie týchto práv, ak je ich aplikáciou ohrozená ľudská dôstojnosť alebo základné práva a slobody iných.

Vychádzajúc z uvedených predpokladov preto Komisia vyjadruje viaceré etické výhrady voči výstave „BODY-THE-EXHIBITION“:

1. Zásadným etickým problémom, ktorý je spojený s výstavou „BODY-THE-EXHIBITION“, je otázka **pôvodu** plastinovaných ľudských tiel. **Doteraz neboli jasne vyvrátené podozrenia, že ľudské telá a ich časti, použité ako exponáty na výstave, boli získané v rozpore s ľudskými právami a fundamentálnymi etickými princípmi, akými sú ľudská dôstojnosť a autonómia.** Predovšetkým ide o slobodný informovaný súhlas darcov jednotlivých tiel na účely ich posmrtného vystavovania. Záujem spoločnosti na transparentnej informácii o pôvode plastinovaných ľudských tiel je vyšší než ochrana obchodného tajomstva. Pôvod a etické podmienky získania plastinovaných ľudských tiel, prezentovaných na výstave, je voči verejnosti potrebné transparentne zdokumentovať.
2. Výstava „BODY-THE-EXHIBITION“ je podujatie so širokou publicitou, ktoré vzbudzuje záujem obyvateľov rôznych vekových kategórií. Vzhľadom na psychickú zraniteľnosť však výstava nie je rovnako vhodná pre všetky vekové skupiny. **Najmä v prípade návštevy výstavy maloletými osobami môže mať tento zážitok traumatizujúci dopad na ich psychický vývin.**
3. **Snaha o finančný prospech z prezentácie ľudského tela na výstave je neetická.** Zákaz zisku z využitia ľudského tela sa stal jedným z hlavných princípov medzinárodných dohovorov v oblasti bioetiky (čl. 21 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne z roku 1997). Hoci sa tento princíp často nedarí v praxi presadiť, je jedným z hlavných pilierov koncepcie ľudskej dôstojnosti a úcty k mŕtvemu ľudskému telu. Výstava „BODY-THE-

EXHIBITION“ vyvoláva oprávnené pochybnosti, či hlavnou motiváciou jej usporiadania je deklarovaná edukácia verejnosti a nie spomínaný finančný prospech jej organizátorov.

4. Kultúrno-historická tradícia v našej krajine vždy viedla k prejavovaniu hlbkej úcty k mŕtvemu ľudskému telu zosnulého. **Komisia považuje spôsob prezentácie viacerých plastinovaných ľudských tiel na výstave „BODY-THE-EXHIBITION“ za prinajmenšom eticky rozporuplný a neúctivý.** Vzniká otázka, či nejde skôr o snahu predovšetkým ohromiť a za každú cenu zaujať návštevníkov výstavy, než o odborne či vedecky podložené prezentovanie anatómie ľudského tela za edukačným účelom.

Vzhľadom na uvedené závažné etické výhrady komisia očakáva, že príslušné orgány verejnej moci budú vo veci výstavy konať v zmysle platných právnych predpisov. Komisia taktiež odporúča analyzovať možnosti zmien právnej úpravy, ktoré by presnejšie regulovali vzťahy k ľudskému telu v obdobných prípadoch.